

Näin teet hyvän yhdenvertaisuussuunnitelman koululle

Tärkeintä on yhdenvertaisuuden edistämiseksi toteutettu toiminta, ei niinkään asiakirja. Opettajat ja muu koulun henkilökunta näyttävät oppilaille ja huoltajille esimerkkiä yhdenvertaisen toimintaympäristön rakentamisesta joka päivä. Kunnioittava vuorovaikutus luo pohjan turvalliselle ja yhdenvertaiselle ilmapiirille.

Yhdenvertaisuuden edistämisen on lähdettävä kouluyhteisön jäsenten, etenkin oppilaiden, tarpeista. Heidä kannattaa siis kuulla, kun suunnitellaan toimenpiteitä. Syrjintä ja kiusaaminen kohdistuvat usein vähemmistöihin kuuluviin yhteisön jäseniin. Heidän äänensä kuuluminen on varmistettava.

Yhdenvertaisuussuunnitelmaan voidaan ottaa kaikkia kouluyhteisön jäseniä koskevia toimenpiteitä, mutta olennaisinta on pohtia koulun aikuisten toimintatapoja, kuten esimerkiksi valmiuksia puuttua syrjintään ja parantaa opetuksen saavutettavuutta.

Yhdenvertaisuussuunnitelma ei ole väline oppilaiden kontrolloimiseen, vaan sen avulla luodaan oppilaille turvallinen opiskeluympäristö.

Yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen alkaa alkutilanteen kartoituksella. Sitä varten on suositeltavaa toteuttaa kyselyitä oppilaille, henkilökunnalle ja huoltajille. Lisäksi on hyvä, jos käytössä on tilastotietoa, kuten kouluterveyskyselyn aineistoa. On hyvä pohtia, millaista tietoa tarvitaan ja on saatavilla suunnitelman toimeenpanon seurantaan. Pystytäänkö seuraamaan esimerkiksi häirintä- ja kiusaamistapausten määrää?

Jotta oppilailta saadaan kyselyn avulla tarkoituksenmukaista tietoa suunnitelman valmistelua varten, heille on ensin perusteltua toteuttaa yksi tai useampi aiheeseen johdettava oppitunti. Yhdenvertaisuutta voi lähestyä myös pelien ja leikkien kautta (esimerkiksi yhdenvertaisuusaiheinen sanaselityspeli tai etuoikeuskävely).

Huoltajien kuuleminen voidaan toteuttaa esimerkiksi vanhempainillassa, Wilman kautta tai sähköisenä kyselynä. Voi olla perusteltua pohtia, miten saadaan näkemyksiä eri vähemmistöihin kuuluvilta huoltajilta tai sellaisilta huoltajilta, jotka eivät yleensä osallistu kodin ja koulun yhteistyöhön. Jos huoltajien osallistuminen on kovin valikoitunutta, tilanteen muuttaminen voi olla yksi yhdenvertaisuussuunnitelman tavoite.

Yhdenvertaisuussuunnitelmassa ei tarvitse yrittää ratkaista yhdellä kertaa kaikkia havaittuja ongelmia. Toimenpiteitä voidaan aikatauluttaa eri vuosille ja niitä voidaan lisätä, kun aiempia toimenpiteitä on toteutettu. Yhdenvertaisuussuunnitelman toimeenpano on hyvä nivoa luontevasti kaikkeen koulun toimintaan. Johdon antama signaali siitä, että yhdenvertaisuustyö on arvostettua ja tärkeää, rohkaisee henkilökuntaa käyttämään aikaansa sovittujen toimenpiteiden ja toimintatapojen toteuttamiseen.

Työ ei lopu siihen, kun suunnitelma on tehty. Toimeenpanon seurannalle on hyvä sopia konkreettinen aikataulu. Sekä valmisteluprosessista että valmiista suunnitelmasta on hyvä tiedottaa koko kouluyhteisöä, huoltajat mukaan lukien. Suunnitelmaa voidaan esitellä esimerkiksi vanhempainillassa.

Pikavinkit koulun yhdenvertaisuussuunnitteluprosessiin:

1. Järjestäkää oppilaille ikätasoisia oppitunteja yhdenvertaisuudesta
2. Perustakaa koulun suunnittelutyöhön työryhmä, jossa on myös oppilaiden edustus
3. Tiedottakaa oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle, että suunnittelutyö on käynnistetty
4. Arvioikaa oppilaitoksen lähtötilanne; kuulkaa oppilaita, huoltajia ja henkilökuntaa
5. Valitkaa toimenpiteet alkukartoitukseen perustuen
6. Määritelkää vastuuhenkilöt
7. Laatikaa aikataulu ja seuratkaa sen toteutumista
8. Tiedottakaa yhdenvertaisuustyöstä oppilaille, huoltajille ja henkilöstölle
9. Päivittäkää suunnitelma vastaamaan uusia tarpeita

Tukea ja lisätietoa:

<https://www.syrjinta.fi/>

<http://yhdenvertaisuus.fi/etusivu>

yhdenvertaisuus.fi
equality.fi

